

KUKÁTKO DO ŠATNÍKU

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Výstupy RVP:	Žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků, rozeznává současné a minulé.
Věk:	4. - 5. třída
Anotace:	Žák se seznámí s některými slovy z místního nářečí. Porovná, jak se lidé oblékali dříve a dnes. Lekce se dotýká i problematiky etického spotřebitelství a ekologie.
Časová dotace:	1 x 45 minut
Pomůcky:	kopie pracovního listu rozdělená na 2 části, obrazová část stočená a upevněná do ruličky, případně kukátko nebo dalekohled, krasohled apod.

TEORETICKÁ ČÁST

Lanškrounsko jazykově spadá do oblasti východočeského nářečí a je zde také patrné velké zastoupení germanismů. Použitá slova v lekci vycházejí z nářečí výprachtického (pro tuto oblast je také typický zpěvný přízvuk a protahování poslední slabiky v tázacích větách).

Kroj je oblečení charakterizující určitý region. Mělo různé součásti a stanovenou barevnost, zdobnost. Často byly kroje velmi nákladné, využívala se ruční výšivka a krajka. Kromě slavnostního kroje měli obyčejní lidé už jen oblečení na práci (pracovní kraj). Kresba v lekci vychází z místního kroje z počátku 19. stol.

Součásti ženského kroje: bílá halenka s krajkou, vyšívaná šněrovačka neboli kordulka, sukně, (spodnice), zástěra, punčochy a střevíce.

Součásti mužského kroje: bílá košile, červený šátek, vesta, kalhoty s nohavicemi na vázačku, vyšívaný pásek, podkolenky neboli štumpny, vysoké holínky.

Součástí kroje byly **pokrývky hlavy**. Ženy často používaly tzv. vínek – pruh zdobené látky stočený kolem hlavy a zavázaný na mašli.

Hra se slovy: Po určený časový limit zapisují žáci slova k tématu. Cílem hry je získat co nejvíce bodů. Bodování: 1 bod za slovo, které má zapsané více žáků, 3 body, tzv. bonus, za zapsané slovo, které nemá nikdo jiný.

POSTUP:

Lekci je vhodné zařadit v době, kdy je v ČJ probíráno učivo o mateřském jazyce, cizích jazycích a nářečích. Žáci pracují převážně ve dvojicích.

1. Motivace, odhalení tématu:

Učitel využije kukátko k úvodní motivaci. Potom rozdá ruličku (obrazovou část přílohy) a položí otázku: *Kam společně nakoukneme? (Je to jiná země? Jaké je to období? Co je to za vyobrazené postavy? O čem si povídají? Jaký jazyk používají?)* Učitel doplní a upřesní.

2. Společná práce s textem a se slovníčkem:

Co nám může pomoci, když nerozumíme nějakému jazyku? Práce se slovníčkem, přečtení rozhovoru, převedení do současného jazyka.

3. Popis oblečení postav, кроj a jeho součásti:

Učitel upozorní, že dříve se oblečení mužů a žen významně lišilo, nechá žáky odhadnout význam slova *vesta, šněrovačka, střevíce*. Žáci ve dvojici popisují oblečení postav.

4. Diskuse na téma současné oblečení, hra:

Jak je to dnes? Jak, kde a jaké oblečení si pořizujeme? Máme oblíbené módní značky? Co rádi nosíme? Co si oblékáme při slavnostní příležitosti? Co si oblékají dospělí na práci? Používáme nějaké speciální oblečení na určité činnosti?

Formou hry se slovy sestaví žáci seznam názvů „současného oblečení“ (mikina, tričko, rolák, ... kšiltovka, jeans, overal, pláštěnka, ... tenisky, pantofle, ... dres, montérky, ...).

5. Diskuse na téma Množství oblečení dříve a dnes, co s oblečením, které nepotřebujeme?

6. Shrnutí a hodnocení:

Kam jsme nakoukli? Co jsme se dozvěděli? Co nás zaujalo? Co nás napadalo?

Doplňující aktivity:

VV, PČ – móda pro příští století (Žáci si ve skupinkách připraví přehlídku nebo nákresy modelů pro rok 2222 s využitím různých materiálů.)

AJ – slova ze slovníčku přeložit do AJ, zopakování pojmů běžných součástí oblečení

Mezipředmětové vztahy:

ČJ – rozšíření slovní zásoby, popis, OSV

Přílohy:

Příloha č. 1 – část obrazová (Mgr. Vlastimil Novák) a Slovníček

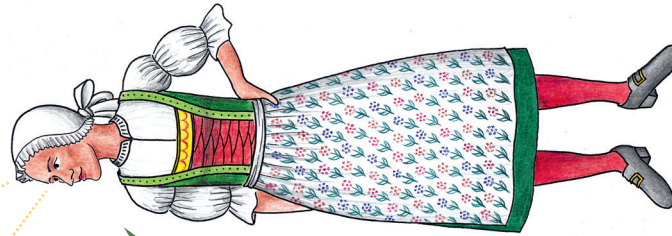
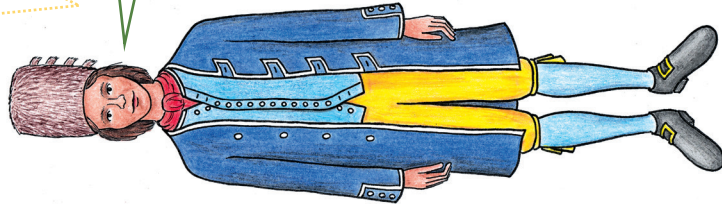
Příloha č. 1

Mámo,
co chystáš
dneskej k večěři?

Pár jabkovejch kulin
a máčku s vošlakem.

Cák dělá chasa?

Vincek si roztrh gatě,
lez na kadrátku.
A Hanna, žaba jedna,
chce zas novou kytli
a fěrtoch.

SLOVNÍČEK

dneskej – dnes

jabkový kuliný – jablečné knedlíky

máčka s vošlakem – omáčka s pažitkou

cák – copak

chasa – mládež, děti

gatě – kalhoty

kadrátka – švestka, slivoň

žaba – holka

kytli – sukně

fěrtoch – zástěra